KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

# Sprawdzian z prawa (WOS)

## Grupa A

**1.** (1 pkt) **D**

**2.** (1 pkt) **A**

**3.** (2 pkt) **1. P; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

**4.** (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–C, 4–A** — po 1 pkt za parę

**5.** (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

**6.** (1 pkt) **(1) kasacja**

**7.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przestępstwo to czyn zabroniony o wyższym stopniu społecznej szkodliwości, uregulowany w Kodeksie karnym i zagrożony surowszymi karami. Wykroczenie to czyn o niższym stopniu społecznej szkodliwości, uregulowany w Kodeksie wykroczeń, zagrożony łagodniejszymi sankcjami (np. grzywna, nagana, areszt do 30 dni). Konsekwencją tej różnicy jest to, że sprawy o wykroczenia rozpoznawane są w uproszczonym, szybszym postępowaniu, a skazanie za wykroczenie nie jest traktowane tak surowo jak skazanie za przestępstwo.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie — przestępstwo to czyn o wyższym stopniu społecznej szkodliwości uregulowany w Kodeksie karnym, wykroczenie to czyn o niższej szkodliwości uregulowany w Kodeksie wykroczeń (1 pkt) + trafna konsekwencja proceduralna (1 pkt). 2 pkt.

**8.** (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: I generacja (XVII–XIX w.) — prawa obywatelskie i polityczne: np. prawo do życia, wolność słowa, prawo do rzetelnego procesu. Chronią jednostkę przed ingerencją państwa. II generacja (XX w.) — prawa socjalne, ekonomiczne i kulturalne: np. prawo do nauki, do pracy, do ochrony zdrowia. Wymagają aktywnych działań państwa. III generacja (od lat 70. XX w.) — prawa zbiorowe i solidarnościowe: np. prawo do czystego środowiska, prawo do rozwoju, prawo do pokoju — prawa całych narodów i społeczeństw.
Punktacja: Kryterium 1 (1 pkt): pierwsza generacja — prawa obywatelskie i polityczne (wolność słowa, prawo do życia, wolność wyborów). Kryterium 2 (1 pkt): druga generacja — prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne (prawo do pracy, nauki, zabezpieczenia społecznego). Kryterium 3 (1 pkt): trzecia generacja — prawa zbiorowe i solidarnościowe (prawo do czystego środowiska, prawo do rozwoju, prawo do pokoju).

**9.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zasada domniemania niewinności oznacza, że oskarżonego traktuje się jako niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i potwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. W praktyce oznacza to, że to oskarżyciel musi udowodnić winę, a niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego (in dubio pro reo).
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie zasady (oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu) — 1 pkt. Trafne wskazanie znaczenia praktycznego (np. ciężar dowodu spoczywa na oskarżeniu, wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego) — 1 pkt. Łącznie 2 pkt.

**10.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zasada in dubio pro reo (w razie wątpliwości na korzyść oskarżonego) nakazuje, aby niedające się usunąć wątpliwości co do okoliczności sprawy lub winy oskarżonego były rozstrzygane na jego korzyść. Oznacza to, że jeśli sąd nie jest w stanie jednoznacznie ustalić winy oskarżonego na podstawie zgromadzonych dowodów, musi wydać wyrok uniewinniający lub przyjąć wersję zdarzeń korzystniejszą dla oskarżonego, co wzmacnia jego pozycję procesową i chroni przed niesłusznym skazaniem.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie zasady (1 pkt) + wskazanie znaczenia dla pozycji oskarżonego (1 pkt). Maks. 2 pkt.

## Grupa B

**1.** (1 pkt) **C**

**2.** (1 pkt) **D**

**3.** (2 pkt) **1. F; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

**4.** (4 pkt) **1–D, 2–C, 3–A, 4–B** — po 1 pkt za parę

**5.** (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

**6.** (1 pkt) **(1) ne bis in idem**

**7.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawo karne: reguluje odpowiedzialność za czyny zabronione (przestępstwa, wykroczenia). Sankcja: kara (grzywna, pozbawienie wolności). Przykład: kradzież. Prawo cywilne: reguluje stosunki majątkowe i osobiste między podmiotami. Przykład: spór o odszkodowanie za wypadek.
Punktacja: Różnica (1 pkt), przykłady (1 pkt).

**8.** (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawa człowieka to prawa przysługujące każdej osobie ludzkiej z samego faktu bycia człowiekiem — są powszechne, niezbywalne i niezależne od posiadanego obywatelstwa. Prawa obywatelskie przysługują natomiast wyłącznie obywatelom danego państwa i wiążą się z posiadaniem jego obywatelstwa. Przykłady: prawo człowieka — zakaz tortur (art. 3 EKPC) lub prawo do życia (art. 2 EKPC), chroniące każdą osobę; prawo obywatelskie — czynne prawo wyborcze (prawo do głosowania, przysługuje obywatelom RP).
Punktacja: Wyjaśnienie praw człowieka jako praw przysługujących każdej osobie z tytułu bycia człowiekiem, niezależnych od obywatelstwa (1 pkt). Różnica między prawami człowieka a obywatelskimi (1 pkt). Przykład prawa człowieka i obywatelskiego (1 pkt).

**9.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Apelacja jest zwyczajnym środkiem odwoławczym i przysługuje od nieprawomocnego wyroku sądu pierwszej instancji, a kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia kierowanym od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. Apelację rozpoznaje sąd drugiej instancji i może on ponownie ocenić sprawę co do faktów, natomiast kasację rozpoznaje Sąd Najwyższy, który bada głównie rażące naruszenia prawa.
Punktacja: Za każdą poprawnie opisaną różnicę po 1 pkt (np. rodzaj orzeczenia zaskarżanego, charakter środka, organ rozpoznający, zakres podstaw). Maksymalnie 2 pkt.

**10.** (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawo publiczne: reguluje relacje państwo-jednostka, chroni interes publiczny (np. prawo karne, konstytucyjne, administracyjne). Prawo prywatne: reguluje relacje między równorzędnymi podmiotami (np. prawo cywilne, handlowe, pracy).
Punktacja: Różnica (1 pkt), przykłady (1 pkt).

## Skala ocen (orientacyjna, 22 pkt w każdej grupie)

| | |
|---|---|
| bardzo dobry (5) | 20–22 pkt |
| dobry (4) | 17–19 pkt |
| dostateczny (3) | 11–16 pkt |
| dopuszczający (2) | 7–10 pkt |
| niedostateczny (1) | 0–6 pkt |

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/wos/prawo**.
Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.